Over leven op Finca Don Carmelo

Een verzameling columns

PANTA RHEI

ALAIN GROOTAERS

Uitgeverij Don Carmelo

Alain Grootaers

PANTA RHEI

© 2018 Alain Grootaers.
Alle rechten voorbehouden.
Een gedeelte van deze columns verschenen eerder in Uit en VAB-Magazine

MINI

Je zou denken dat op Finca Don Carmelo de paarden de sterren waren; die prachtige, edele dieren die onze gasten over berg en dal brengen zonder te morren of te bokken. Of de schitterende eeuwenoude olijfbomen met hun knoestige kronkelende stammen. Anders misschien de majestueuze Johannesbroodbomen met hun - en dit moet een feest zijn voor Scrabble-fanaten - *Johannesbroodboompeulen* die *Johannesbroodboompeulpitten* dragen, waar *Johannesbroodboompitmeel* van wordt gemaakt. Of - ik durf het bijna niet te zeggen - ten minste Jakobien of Julia of ondergetekende waar iedereen laaiend enthousiast over is als ze na een vakantie weer naar huis keren. Maar dat is niet zo, beste lezer. Goed, onze paarden krijgen oneindig veel lof toegezwaaid door onze gasten, zeker. En de flora op de finca mag ook niet klagen, net zoals Jako, Julia en ikzelf ook niet mopperen over de fijne kritieken die we krijgen. Maar sterrenstatus, nee dat heeft er hier maar één. Vanaf dag één, wanneer de gasten nog maar juist zijn toegekomen, vragen ze er al naar. Of zij er ook is en wáár dan en gaat ze mee vandaag? Die 'zij', dat is onze kleinste en - tussen ons gezegd en gezwegen, en vertel het haar nooit persoonlijk, want ze is lichtgeraakt - ook lelijkste hondje: Mini. Voluit: *Mini Maroma Maxi Molestia*. Wat zoveel wil zeggen als *Kleine Berg, Groot Lastpak* (de Maroma is de berg waarop wij uitkijken, vandaar). Mini kwam drie jaar geleden bij ons aanlopen. Ze was toen nog een puppy: het hondje van Antonia, een oude vrouw uit het dorp die bij ons in de buurt een zomerhuisje heeft. Na de

zomer trok Antonia terug naar haar huis in het dorp en liet ze Mini achter. We contacteerden één van haar zonen (Antonio, uiteraard), maar die wist te melden dat zijn moeder aan het dementeren was en niet voor het hondje kon zorgen. En zo kwam Mini in ons leven, met de rotsvaste overtuiging om er ook nooit meer uit te gaan. Mini mag dan wel geen rashondje en mag dan wel niet moeders mooiste zijn - ze heeft een beetje een onderbeet en zou gebaat zijn bij een beugeltje - ze is wel veruit de slimste hond van de vijf die we hebben. Ze loopt altijd met ons mee als we gaan paardrijden en volgt zonder morren op haar korte pootjes tijdens ritten van 20 tot 30 kilometer, bergop, bergaf. Tijdens het middagmaal posteert ze zich op de schoot van de welwillendste ruitergast en eet mee uit de hand. En als het echt té warm is, dan gaat Mini halverwege de rit helemaal plat op de buik liggen. Dat is het sein om haar mee op het zadel te hijsen. En thuis waarschuwt Mini als de kat buiten is en loopt ook nog even voor om te tonen wáár ze zich precies bevindt. Kortom: als iemand naar de baas van de Finca vraagt, dan wijzen we altijd naar haar. Want er kan er natuurlijk maar één de ster zijn.

HET DECADENTE PLATTELAND

“Maar, vervelen jullie je dan nooit stierlijk, zo op den buiten?

Geen bioscoop, geen hippe feesten en trendy cafés zoals in Antwerpen!” Het zal u niet verwonderen dat dit soort van vragen ons regelmatig bereiken vanuit België. We moeten toegeven dat we zelf ook enigszins bevreesd waren voor de saaiheid van het dorpsleven in Andalusië. Maar net zoals de boeddhisten de wereld in een korreltje zand zien, zo reflecteert ook de pulserende onderbuik van de grote stad bij ons in het dorp. Neem nu het geval van de mysterieuze figuur in het gehuchtje vlak bij ons. Als we voorzichtig door de smalle straatjes rijden, kijken we recht in het hoekhuis binnen, waar de deur altijd open staat en achteraan in het donker een figuur zit, die steevast vriendelijk zwaait. We hebben ons lang afgevraagd wie het was. We zagen aan de trage gebaren dat het om een oudere persoon ging, maar soms leek het alsof het een oudere vrouw was, omdat ze een jurk droeg. Een andere keer leek het een man, met het grijze haar plat tegen zijn hoofd en met een broek en hemd aan.

Toen ik onze vriend David er op een dag in Rafa’s bar over aansprak, grijnsde hij.

-“Hombre! Dat is Antonio! Ik geloof dat hij inmiddels al achteraan in de zeventig is en hij is al sinds mensenheugenis de travestiet van het dorp. Vandaag gekleed als man, morgen als vrouw. Dat vinden we hier heel gewoon. David bestelde nog een café cortado voor zichzelf en een wijntje voor mij en ging op samenzweerderig toon verder.

“Aan de oppervlakte lijkt dit misschien een rustig dorp, maar niets werelds is ons vreemd. Als je decadentie wil zien, dan moet je eerst naar Manolo, de lokale kapper gaan en daarna even langs bij Pablo, van het tabakswinkeltje aan de grote weg.”

Nu ben ik niet begiftigd met veel hoofdhaar, dus besloot ik om me een week lang niet te scheren en me bij de kapper aan te dienen voor een scheerbeurt. Zijn zaakje bevindt zich ergens in de wirwar van straatjes boven in het dorp en toen ik de deur binnenstapte, begreep ik wat David bedoelde. Vanop de vier muren staarden mij zeker vijfhonderd naakte dames en hun duizend blote borsten aan, keurig door de *peluquero* uit de *Interviú* gescheurd.

“Het is allemaal begonnen met Samantha Fox”, zei Manolo bedeesd, terwijl hij me in de kappersstoel duwde. Toen hij die vervolgens achteruit liet kantelen, keken nog eens honderd naakte juffrouwen me aan vanaf het plafond. Manolo glimlachte een beetje besmuikt. “Tja, voor je het weet, heb je een verzameling…”

De dag nadien reed ik naar de *tabaco* van Pablo. Toen ik binnenstapte, kwam er een oud besje uit de keuken, gevolgd door een rijzige vrouw met joekels van nepborsten, die me koket begroette met een vriendelijke lach en een ijzeren handdruk. Ik waande me midden in een Almodóvar-film. Ze keek me verleidelijk aan vanonder haar valse wimpers en stelde zich met een hese basstem voor: “Hola, soy Pabla.”

Ach, wie heeft trendy café’s nodig, als je dit allemaal hebt?

GEITEN INFLATIE

Het gaat goed met de geiten in ons dorp. De prijs van de geitenmelk is al enkele maanden flink aan het stijgen en dat heeft zo zijn gevolgen. Onze buurman, Almería, loopt er fluitend bij; terwijl hij vroeger ‘s morgens gemakkelijk tot negen uur aan de bar bleef hangen en met loden schoenen naar zijn stallen vertrok, heeft hij nu zijn geitenimperium uitgebreid van veertig naar zestig stuks en stuift hij er ‘s morgens na een snelle koffie bij Verdugo met een brede grijns vandoor om te gaan melken. Want elke liter is nu *dinero* en dat was vroeger wel eens anders.

Het geitenvirus grijpt overigens snel om zich heen in het dorp, want nu beginnen ineens ook anderen zich op een bestaan als geitenhoeder te smijten. Terwijl om het beroep van *cabrero* een paar jaar geleden nog heimelijk werd gegniffeld vanwege toch een beetje ouderwets. In het dorp smeet iedereen zich toen op de bouw, omdat daar veel meer geld te verdienen viel. Nu door de crisis het hele bouwbedrijf plat ligt, zoeken de metsers, electriciens en loodgieters andere bronnen van inkomsten en plots blijkt het houden van geiten een interessant alternatief door de fel gestegen melkprijs. Met het gevolg dat onze paardenvrienden Angel (voormalig bulldozer-chauffeur) en Paco (voormalig zelfstandig aannemer) zichzelf nu hebben getransformeerd tot geitenboer. Ze investeren in dure automatische melkinstallaties en koelketels en toveren de dure paardenstallen die ze in de gouden tijden van de bouwwoede hebben gebouwd om tot geitenstallen. Wat hen op een ander probleem bracht; de paarden die ze hadden, moesten verhuizen. En dus verkopen Angel en Paco

hun trouwe viervoeters. Aan ons, dachten ze. Voor een prikje. Want ze wisten wel dat er weinig vraag was. En zo zagen we op een avond aan de toog van Verdugo voor onze eigen ogen het economische principe van vraag en aanbod aan het werk. De prijs van paarden daalde (want wij wilden niet kopen en Paco en Angel bleven hun prijs maar verlagen), terwijl die van de geiten de hoogte inging. Binnenkort kan u het zelf ook waarschijnlijk vaststellen in uw kaaswinkel: de prijs van de geitenkaas zal ongetwijlfeld stijgen. Denk dan even aan Paco en Angel en Almería. En aan ons: want uiteindelijk hebben we toch weer een nieuw paardje gekocht; het was een koopje. Of hoe de prijs van de geitenmelk ons paardental kan beïnvloeden.

ASPERGE LOTERIJ

In het weekend zie je ze bij bosjes rondscharrelen in de vrije natuur, zich een weg banend over rotsen en door struikgewas. Af en toe houden ze halt en duiken dan kromgebogen, met het mes in aanslag, op een stekelplant af, waar ze met chirurgische precisie een prille groene scheut afsnijden. In het begin toen we hier woonden, dacht ik dat ze gewoon konijnenvoer aan het snijden waren, zoals ik dat vroeger als kind mensen vaak zag doen in de berm. Maar al snel bleek dat deze landschuimers geen konijnen wilden voederen, maar eerder zichzelf wilden trakteren op een heerlijke groente. Twee keer per jaar oogsten ze namelijk de groene scheuten van de wilde asperge, een plant die hier uitbundig groeit en waarvan de dunne groene scheuten een lekkernij zijn. Gewoon in de pan gebakken in onze eigen olijfolie met een beetje grof zeezout erover, als aperitiefhapje of als voorgerecht. Of ook: in de soep gedraaid of in een omelet verwerkt als hartig middagmaal. Het asperge-snijden (ze steken ze niet zoals bij ons, omdat ze de groene scheuten boven de grond oogsten) is een nationale hobby en sinds dit jaar hebben enkele jonge entrepreneurs, gedwongen door de crisis, er ook een bijberoepje van gemaakt. Ze binden de aspergescheuten bij elkaar tot een gigantische bussel van wel dertig centimer doorsnede en lopen daarmee langs de barretjes in ons dorp. Niet om de asperges te verkopen, maar om het groene boeket als prijs te verloten in een eigenhandig georganiseerde loterij. Voor één euro mag je je naam achter een nummer in een vakje op een A4-tje zetten en na drie dagen is het grote trekking. Uiteraard was ik er als de kippen bij om

mee te doen. Een week later kwam ik de twee jongens opnieuw tegen op straat, wéér met zo'n mega-bussel asperges onder de arm. Nee, ik had jammer genoeg niet gewonnen: Pepe's nummer was als winnaar uit de bus gekomen. Of ik niet een tweede keer wilde meedoen. Met een lichte aarzeling viste ik weer een euro uit mijn broekzak. Hoe wist ik eigenlijk of deze kerels wel écht hun hoofdprijs verdeelden? Er zijn zoveel Pepe's in het dorp! Ach, wat doet het er ook toe. Ondernemerschap en initiatief moet je belonen. En je weet wat ze van een loterij zeggen: het is een belasting voor idioten.

DE PAARDEN ZEVERAAR

Niet ver van ons dorp woont een Engels koppel dat meditatie- en yogaretreats organiseert. Een heel sympathiek stel, maar ook een beetje zweverig. Wat geweldig van pas komt - bedenk ik me nu - als je tijdens je meditatielessen wil leviteren. Nu dacht u misschien dat ik een geitenwollensokken hippie ben die zijn eigen biologische groenten kweekt en tegen zijn paarden spreekt, maar los van deze twee rariteiten, is niets minder waar. Ik ben een man van de wetenschap, ook al begrijp ik zelf de helft van de tijd niet meer waar de wetenschap over gaat. Maar John, de yogaman, is meer van het “Er is meer tusssen hemel en aarde dan wij bevroeden, Horatio”-type en dus stelde hij me op een dag voor om onze paarden te komen ‘healen’. Want hij was een maand lang een cursus healing gaan volgen in California. “Lucratieve business, die yoga!”, was het eerste dat ik wilde antwoorden, maar dat liet ik maar. In plaats daarvan wierp ik op dat onze paarden kerngezond waren en dus geen healing, wat dat ook moge zijn, behoefden. John liet zich door zo’n detail echter niet afschrikken en al de volgende dag kwam hij met de taxi naar de finca. “Loopt blijkbaar lekker, die yoga”, wilde ik weer zeggen, maar John beende al snel door naar de paarden op zoek naar een dier dat hij met zijn helende handen kon bestralen. Capitán, een hengstenveulen dat twee weken voordien vakkundig van zijn reproductieve onderdelen was ontdaan door onze dierenarts José-Maria, was volgens John erg aan een healing toe. Daar kon ik wel inkomen.

John stond met zijn armen gestrekt en zijn handpalmen naar Capitán toe. Hij maakte een soort van licht trillende tai-chi bewegin-

gen. Capitán stond onverstoorbaar op een hap granen te tsjompen en sloeg totaal geen acht op zijn healer. “Ik denk dat ik het verkeerde moment heb gekozen”, zuchtte John, “het is eigenlijk beter als ze geen eten krijgen op het moment van hun healing.” Ik opperde dat hij misschien even in de wei van de volwassen merries kon gaan healen, daar zij hun eten al op hadden. Bij hen had Mike meer succes, want de merries kwamen allemaal spontaan om hem heen staan. “Zie je hoe mijn energie en vibraties hen aantrekken?” riep hij enthousiast. Ik liet hem in de waan. John was zo overtuigd van zijn telepathische gave dat ik gewoonweg niet het hart had om hem te vertellen dat de merries van nature nieuwsgierig zijn en altijd meteen op je afkomen. Niet om te worden geheald maar - zoals het paarden nu eenmaal betaamt - in de hoop op een sappige wortel. Dat is namelijk wetenschappelijk bewezen.

GROENTEN UIT ANDALUSIË

Dit is de eerste zomer geweest dat de groententuin van Finca Don Carmelo op volle kracht draaide. Vorige zomer had ik al een voorzichtig begin gemaakt met het planten van tomaten, courgetten en pepers, maar toen was het resultaat niet helemaal naar verwachting. Dankzij de hulp van Antonio, onze tuinman uit het naburgie dorp Alfarnate, is de oogst dit jaar meer dan overvloedig. Antonio is zo'n beminnelijke en vriendelijke man, dat de planten uit pure sympathie voor hem wat harder groeien. Het eerste wat Antonio in het voorjaar deed, was de zware kleigrond op de finca omwoelen met zijn grondfrees. Een taak waarvoor hij tien jaar geleden nog gewoon een muilezel gebruikte. Hij niet alleen trouwens: de Andalusiërs noemen de door een motor aangedreven grondfrees nog altijd 'mula mecánica', *mechanische muilezel*. Het grappige is dat, terwijl Antonio de grond omploegde met zijn frees en ik de kruiwagens met verteerde paardenmest aanvoerde om de bodem te bemesten en lichter te maken, hij het ene na het andere roestige hoefijzer uit de bodem opdiepte. Geen grote paardenhoefijzers, maar kleinere
exemplaren, die de hoeven van ezels en muilezels jaren geleden hadden beschermd, terwijl ze ploegen en eggen door de grond trokken. Mijn
buurman, de ándere Antonio, hielp me met het installeren van de druppelbevloeiïng en nadien kon ik het pootgoed planten. Het resultaat is dat ik de hele zomer en nog tot diep in de herfst een gigantische oogst heb: courgettes ter grootte van een onderarm, aubergines, vijf verschillende soorten tomaten, sla, komkommers,

aardappelen, wortelen, prei, broccoli, pepers, honing- en watermeloen, warmoes en spinazie en hopen artichokken. In de kruidentuin woekeren munt, koriander, stevia, oregano, mosterd en peterselie. De takken van de fruitbomen kreunen onder het gewicht van hun sappige peren, vijgen, kweeperen, appels en granaatappels. Nadat ik vrienden en buren heb voorzien van de nodige vitamines, blijft er nog altijd te veel over, waardoor ik nu mijn toevlucht heb genomen tot mijn grootmoeders favoriete bezigheid: inmaken, pekelen, drogen en confituur maken. Mijn ‘week van eigen kweek’, die ik aan het begin van de zomer had aangekondigd als een week waarin ik alleen maar voedsel uit eigen tuin ging eten, gaat zich zoals het er nu naar uit ziet, doorzetten tot diep in de herfst. Boontjes en eieren krijg ik van mijn buurman en vlees eten we niet, zodat ik alleen nog af en toe een visje koop op de markt. Maar wees gerust; het plan om zelf vis te kweken ligt ook al klaar!

MORO

Er was deze week weer een reportageteam op bezoek bij Finca Don Carmelo. Deze keer bestond het uit een fotograaf, foodstylist en productieleider uit Nederland. Ze kwamen verschillende reportages maken voor chique Nederlandse bladen over culinair Andalusië en hadden daarvoor Finca Don Carmelo als uitvalsbasis gekozen. De eerlijkheid gebiedt me te zeggen dat de productieleider Jan-Willem een vriend des huizes is, dus als je denkt dat in de media alles vriendjespolitiek is, zou je wel eens gelijk kunnen hebben. We hadden het fototeam al op sleeptouw genomen naar de *romería* van ons dorp; de bedevaart die van het dorp te voet - in ons geval, te paard - in het kielzog van het beeld van onze dorpsheilige San Isidro, getrokken door twee ossen, afdaalt naar het meer. Daar wordt er vervolgens twee dagen duchtig feest gevierd, op Andalusische wijze, dus met overdadige spijs en drank. Onze vriend Emilio had voor de gelegenheid twee jonge bokjes geslacht en zijn vriendin had daarvan de lokale klassieke stoofpot gemaakt, toepasselijk 'stoofpot van jonge bok in saus' geheten. Hier noemen ze de dingen nog gewoon bij de naam. Angel van zijn kant zorgde voor de drankvoorziening, die hoofdzakelijk uit *tinto de verano* bestond, occasioneel afgewisseld met beendroge Manzanilla wijn. Wie niet aan de alcohol wilde, moest gewoon water uit de kraan drinken, want aan flauwekul als frisdrank doen ze niet op feestdagen. Jan-Willem en zijn fototeam waanden zich in een droomdecor: mannen en vrouwen in kleurrijke kostuums, prachtige paarden, een schitterend landschap, alles onder de zon en eten in overvloedom te fotograferen. De volgende dag besloot het team om tapas te fotograferen in ons

stamcafé Verdugo. Overdag valt de grote meerderheid van de vaste klanten daar echter te situeren binnen de leeftijdscategorie tachtig-plus. Jan-Willem wilde wel wat afwisseling en daarom vroeg hij Jakobien om een knappe jongeman op het terrasje over te halen om te figureren als gelegenheidsmodel. De jongen bleek een Spaanse Marokkaan uit Granada en zag geen enkel bezwaar om te poseren met een tapa. Pingüino, de barman, zwierde in het voorbijgaan snel een schoteltje ham voor de jongeman neer en herhaalde daarmee onbewust een eeuwenoude Andalusische integratietest: de Moren die na de val van het Moslim-rijk hier wilden blijven, moesten willens nillens varkensvlees eten (vandaar de lokale populariteit van *jamon serrano*). De katholieken van hun kant hadden eeuwen voordien van de Moren de geneugten van een dampende schotel jonge bok geleerd. Er schuilt veel geschiedenis in een stukje eten…

EZELSDRACHT

Op één of andere miraculeuze wijze blijft het paarden- en ezelbestand op Finca Don Carmelo maar groeien. Je zou denken dat je zoiets gemakkelijk in de hand kan houden, maar niets blijkt minder waar. Jakobien en ik hadden afgesproken om het maximum bij negen rijpaarden te houden. Samen met onze gepensioneerde merrie en een veulen dat meekwam met één van de gekochte paarden, komt dat op elf stuks, plus twee ezels die we cadeau hadden gekregen. Dertien stuks dus, en dat vinden we ruim voldoende. Alleen zou dat getal in het voorjaar wel eens dramatisch kunnen oplopen. Dat onze ezelin zwanger was, konden we al vermoeden. Toen ze net bij ons was, is ze een keertje ontsnapt en toen hebben we haar een week later bij een boer in een naburig dorp moeten ophalen.

De boer had haar voor het gemak maar in de stal bij zijn mannetjesezel gezet en die twee hebben toen geen tijd verloren, want bij onze Têtue

zagen we in het najaar de buik al groeien. Tot onze grote verbijstering merkten we vorige maand echter dat er ook buikvorming was bij twee van de merries die we in het voorjaar hadden gekocht. Eerst dachten we nog dat de dames zich een beetje hadden overeten aan het hooi dat we hen in grote hoeveelheden verschaffen, maar naarmate ze steeds dikker werden, begonnen er bij ons alarmbelletjes te rinkelen. Er was geen hengst op de finca geweest, daar waren we zeker van. Kon het dat we zwangere merries hadden gekocht? Een telefoontje naar Matías - onze paardendealer, zeg maar - bracht al snel uitsluitsel. ¡*Por supuesto!* kon dat, want de merries hadden op een wei van enkele hectaren gestaan en daar liep ook ergens een

hengst rond. “Het zijn zeker die twee laatste merries die jullie in oktober kochten die zwanger zijn”, vroeg hij geamuseerd. “Euh, nee” antwoordde ik verbaasd, het zijn de twee die we in het voorjaar kochten. Bedoel ja dat die laatsten misschien óók..." Ik hoorde Matías aan de andere kant van de lijn grinniken. “Hou je dan maar vast, want volgens mij zijn de twéé laatsten ook drachtig.”

“Maar, maar, dan hebben we straks viér paardenveulens én een ezelsveulen!” stamelde ik, van de kook als een vader die hoort dat zijn vrouw een vijfling verwacht. “Gelukkig verbruiken ze geen pampers”, bedacht ik me terwijl ik op mijn vingers probeerde na te tellen hoeveel balen hooi dit grapje ons jaarlijks méér zou kosten.

BOERENDIEET

Sinds ik de afgelopen maanden op de finca samen met mijn drie vrienden, Antonio, Antonio en Jorge wat zwaar werk op het land heb verricht, is mijn ontbijtritueel enigszins veranderd. Terwijl ik vroeger opstond en half slapend wat muesli in mijn mond mikte terwijl ik de krant doornam, heb ik me nu noodgedwongen moeten aanpassen aan de ontbijtgewoontes van de Andalusische landman. En in tegenstelling tot wat de meeste mensen denken loopt die Andalusische dagindeling zo strak als een Zwitsers uurwerk. Het werk op land begint - in de winter en een stuk van het voorjaar - klokslag om acht uur ‘s ochtends. De Andalusische landman springt uit zijn bed, drinkt een kop koffie met een anijslikeur om de aderen open te zetten, neemt een hap van een droge koek en spoedt zich vervolgend naar het land of de stal alwaar hij zich aan zijn taak wijdt tot stip tien uur. Dan is het namelijk tijd om te ontbijten. Onze vrienden zoeken dan een plekje in de zon en ik ga er altijd gezellig bijzitten, ook al heb ik maar één tiende van het werk verzet dat zij hebben gedaan. Ik mag - wat zeg ik - ik moét namelijk altijd meeëten van wat de drie mannen in hun knapzak hebben meegebracht. En dat is stevige kost, want ze hebben dan al twee uur aangepoot en dan mag er wat hartigs weggekauwd worden. Chorizo worst bijvoorbeeld, *jamon* uiteraard, een blikje tonijn, inktvis of sardines horen er ook bij, al dan niet met een tomaatje en vaak ook een koude stoofschotel van de avond voordien: niertjes of lever. Allemaal weggespoeld met een biertje, dat spreekt. De regel dat je niet drinkt voor het middaguur is hier nog niet doorgedrongen. ‘s Middags wordt de riem om klokslag twee uur opnieuw afgelegd en dan is het tijd voor het échte werk. Tupperware potjes duiken op uit de knapzak en ganse feestmalen

worden tevoorschijn getoverd: gestoofd konijn met ui, *morcilla* (bloedworst), een ensalada cateta (boerensalade, met tomaat, sinaasappel, uit en tonijn), de verplichte jamon iberico, een boeren-brood ter grootte van een karrenwiel, een fles witte of rode wijn om alles door te spoelen en vervolgens nog wat bier tegen de dorst. Daarna gaan de heren in de schaduw van een boom liggen soezelen, tot het drie uur is en er weer aan de slag wordt gegaan tot de zon achter de kim duikelt. Antonio *Comunista*, de grootste smulpaap van de drie, wrijft zich dan - bij een biertje, zittend op ons terras - al in de handen bij de gedachte wat zijn vrouw thuis aan het klaarstoven is. En wat hij vanonder de kurk vandaan kan toveren.

PAARDEN THERAPIE

Er lopen in onze vallei een hele hoop vreemde vogels rond. Mensen met een enigszins afwijkend uiterlijk en een geheel eigen interpretatie van de realiteit. Ze hebben fysieke en mentale afwijkingen die het onrechtstreekse gevolg zijn van de geïsoleerde ligging van het gebied waar we wonen. Ons stukje Andalusië ligt namelijk verborgen in een grote plooi tussen de zee en de bergen en wie er niks verloren had, moest hier niet zijn. Het gevolg is dat de dorpelingen eeuwenlang hun huwelijkspartner moesten zoeken bij hun mededorpelingen, die tegelijk naaste familie zijn. Inteelt was in deze streek een werkwoord en dat merk je. Overigens worden die mensen uitstekend opgevangen door de gemeenschap. Wie alleen maar een fysiek gebrek vertoont, mag lotjes verkopen voor de Once-loterij, degenen waarbij het ook in het hoofd niet helemaal goed spoort, zwerven door het dorp. De echt érge gevallen worden door hun familie binnen gehouden en komen alleen buiten als er mist is en likken dan aan de ramen, houdt mijn Engelse dorpsgenoot Dennis stellig vol, maar dat vind ik sterk overdreven. Hier hangt namelijk nooit mist.
Negenennegentig procent van de gekken in ons dorp zijn dus het gevolg van genetische defecten, veroorzaakt door inteelt. Niks mis mee, dat komt in de beste koninklijke families voor. De resterende één procent, wordt vertegenwoordigd door onze veearts José-Maria. Een prima
veterinario, daar niet van, maar tegelijk ook een gecertificeerde *nutcase*. Na een auto-ongeval zijn er bij hem namelijk in de hersenen

enkele kabels kortgesloten en af en toe speelt dat nog op. “Ik ben de enige
dierenarts in Andalusië met een officeel getuigschrift dat mij gek ver-
klaart”, vertelde hij mij vorige week, terwijl hij de edele delen van onze merrie *Dulce* inspecteerde na haar bevalling. “Af en toe heb ik er nog last van, maar verder ben ik niet gevaarlijk.” Even later stond José-Maria bij zijn auto, met zijn pen in de hand naar een wit stuk papier te kijken. “Van één medicijn dat ik wil voorschijven, herinner ik me de naam niet meer”, lachte hij als een veearts met kiespijn. “En van het andere weet ik niet meer hoe hoog de dosis moet zijn. Als ik veel werk heb zoals vandaag en vermoeid ben, gaan de kabels in mijn hersenen weer knetteren.” Jakobien haalde drie biertjes uit de koelkast in de stal en we keken een tijdje zwijgend en drinkend naar de drie veulens die rustig bij hun grazende moeders stonden. “*Lindemil*. Dát is de naam”, zuchtte José-Maria na een paar minuten opgelucht. “En één gram Acetilcisteina per dag, oraal toedienen.”

Niks zo goed voor je geestelijke gezondheid als een tijdje naar grazende paarden kijken.

DE OLIEVLEK

Het is alweer oktober en hier op Finca Don Carmelo beginnen we ons
stilaan klaar te maken voor de oogst van de olijven. Volledig ecologisch geteelde olijven in ons geval en dat werd in het begin door onze Spaanse dorpsgenoten op gegniffel en soms regelrechte hoon onthaald. Want dit dorp lééft van de olijven. Letterlijk iédereen heeft zijn eigen olijfgaard. De mensen uit dit dorp ademen al generaties lang olijfolie en als je dan als stadsmannetje uit Vlaanderen aan komt waaien en aan de toog van de lokale kroeg verkondigt dat ze het fout doen met hun pesticiden (slecht voor het milieu), hun herbiciden (slecht voor het milieu én veroorzaakt erosie), hun veel te diepe ploegen (erosie) en hun kunstmest (put de grond uit en spoelt met al die erosie bij de eerste regens het meer in), dan kan je wel wat op tegenstand stuiten natuurlijk. Een handje geholpen door de coöperatieve olijfoliemolen die niet echt meewerkt, want zij verkopen al die spullen aan de boeren. We zijn inmiddels twee jaar verder en dankzij ons missiewerk (Jakobien laat niet na om er elke gifspuitende olijfboer fijntjes op te wijzen dat het gebruik van herbicides prostaatproblemen en wie weet dus ook erectieproblemen kan veroorzaken, en dat raakt toch een gevoelige - eh - snaar) is het tij heel langzaam, maar merkbaar aan het keren. Wij verkopen onze ecologisch geteelde
olijfolie namelijk rechtstreeks via onze website (www.fincadoncarmelo.com) aan Vlaamse en Nederlandse klanten en krijgen dus meer centen voor onze olijfolie dan hier bij de coöperatieve. De eerste die dat doorhad ,was onze buurman Almería. “En als ik nu mijn olijven onder jullie toezicht organisch teel, met paardenmest en zonder

chemisch spul; kunnen jullie dan niet een beetje meer betalen dan de coöperatieve?”

Dat leek ons het proberen waard, en dus is Almería al meer dan een jaar zijn olijfgaard hiernaast ook biologisch aan het verbouwen. Tot zijn grote verrassing is de oogst dit jaar even goed als altijd en zijn er geen rare ziektes opgedoken. Het gevolg is dat vorige maand ook Antonio en Ricardo, twee andere buurmannen bij ons zijn komen aankloppen; dat ze ook biologisch willen gaan boeren! Vraag blijft wat de doorslag heeft gegeven: het prostaat-verhaal van Jakobien of meer centen?

OLIJVENOOGST

“Het lijkt wel een jungle in die oude olijfbomen van jou!”
Antonio en Antonio zitten alle twee ergens verstopt in één van de 120 eeuwenoude olijfbomen van Finca Don Carmelo en proberen vanop de knoestige takken de olijven uit de boom te meppen. Jorge en ikzelf doen hetzelfde met lange stokken vanop de grond. De Antonio’s sakkeren, omdat het oogst van de olijven van onze Verdiales olijfbomen veel
zwaarder is dan die van de soort olijfbomen die zij zelf in hun dorp hebben staan. “Mijn olijven vallen van de boom als ik er nog maar naar kijk”, overdrijft Antonio *Comunista*. We hebben het geluk om Verdiales olijven te hebben staan op de finca, omdat die een fantastische kwaliteit van olijfolie produceren. Deze felbegeerde olijfolie wordt geserveerd op de tafels van de beste restaurants in Madrid en Barcelona. De Rolls Royce onder de olijfolie, noemt de coöperatieve het hier. Maar die kwaliteit heeft een prijs: de Verdiales houden graag hun olijven voor zích en je moet dus fameus hard op de takken meppen voor ze hun kostbare goedje loslaten. Bovendien zijn onze bomen volgens de kenners uit het dorp (iedereen dus, want de olijventeelt is hier de belangrijkste bron van inkomsten) minstens driehonderd jaar oud. Van één boom met een omtrek van om en bij de drie meter denkt buurman Ricardo dat hij zelfs meer dan duizend jaar oud is. Het grote nadeel van die oude reuzen is dus dat ze moeilijk te oogsten zijn. Mijn vrienden Jorge, Antonio Caballo en Antonio Comunista zijn ons komen helpen en met zijn vieren kost het ons een volle week om alle olijven in de netten te meppen die we van boom tot boom slepen. We lijken wel vissers van het vasteland. Tweeduizendzeshonderdachtenvijftig kilo oogsten we uiteindelijk.

Omdat wij volledig ecologisch telen laten we onze olijven in een privé-molen persen en niet langer meer bij de coöperatieve, waar de olijfolie gecontamineerd zou raken door de andere - bespoten - olijven. Na meer dan zes uur koud persen met ouderwetse molenstenen en vervolgens langzaam decanteren trekken we onze buit op 5-liter flesen: in totaal meer dan 600 liter ongefilterde, extra virgen, goudgele, biologische olijfolie. We soppen een stukje brood in de eerste olie. “Het harde werk is balsem voor de ziel, de olie is balsem voor je lichaam”, zucht Antonio tevreden als hij het resultaat proeft. Ik krijg er zowaar tranen van in de ogen.

MUILDINGENS

In een vorig stukje vertelde ik al dat we - geheel toevallig en volledig buiten onze wil - drie (misschien vier) drachtige merries hebben rondlopen en één zwangere ezelin. De dames hadden blijkbaar voor ze bij ons kwamen enkele passionele nachten met een knappe Spaanse hengst achter de rug, zo één met een snorretje en brillantine in het haar, je kent dat wel. De afgelopen weken was het een beetje gokken welke merrie het eerst aan de beurt ging zijn om te werpen. Antonio *Caballo*, een uitermate vriendelijke man uit het nabijgelegen dorp Alfarnate die ons helpt met het onderhoud van de fruitgaard, de olijfbomen en alles wat verder groeit en bloeit, kneep elke dag even in de spenen van onze merries om te checken of er al schot - en vooral melk - in zat. Hij werd daarin schoorvoetend gevolgd door onze buurman Almería die zich - en dit is zeer zeldzaam voor een Andalusiër - onbevoegd verklaarde in paardenmateries. Almería - zelf meer een geitenman - herkende feilloos de techniek van het borstonderzoek bij viervoeters, want na een aarzelend begin stond hij samen met Antonio dagelijks de spenen van onze merries te betasten. “Het wordt Santiaga”, had Antonio vorige week gezegd. “En het gaat morgen of overmorgen gebeuren, want de maan is aan het wassen. Toen anderhalve week later de maan alweer terug aan het afnemen was voorspelde Antonio de bevalling voor de volgende nieuwe maan. Groot was dan ook onze verbazing toen we de dag nadien ‘s ochtends vroeg telefoon kregen: Antonio was al op de finca en er was een veulen geboren! Panna Cotta, onze kleinste, schimmelmerrie en dus niet Santiaga, had een perfect mooi en gezond, gitzwart merrieveulen geworpen. Toen we op de finca aankwamen zag Jakobien meteen wat Antonio over het hoofd had gezien: “Anto-

nio; denk je niet dat het veulen een muildier is? Kijk eens naar die oren!" Antonio schudde eerst het hoofd bij zoveel onzin. "Een *mula*? Maar nee, euh maar, ja, nu je het zegt, misschien tóch!" Het was dus wel degelijk een 'mula': wat wij in het Nederlands een *muildier* noemen als de moeder een paard is en de vader een ezel (en een *muilezel* als de moeder een ezel is en de vader een paard). "Maar dat is fantastisch!" riep Antonio enthousiast. Die zijn tegenwoordig heel veel geld waard, méér dan een paard: in Sevilla krijg betalen ze je dik voor een *mula*, zeker voor een schoontje als dat van jullie!" Ik keek naar Julia en Jakobien die het kleine muildier aan het doodknuffelen waren en wist al dat ik over dié financiële plannen meteen een kruis kon maken.

"De eerstgeborene op Finca Don Carmelo, die verkopen we natuurlijk nooit, Antonio!", riep Jakobien, terwijl ze haar handen door het glanzende donshaar van het muildierveulen haalde. "Maar omdat jij bij de geboorte was, noemen we haar Alfa, naar jouw dorp Alfarnate!"

SEKS-VERSLAAFD

Het is met enige schroom dat ik het toegeef, maar het komt in de beste families voor, dus gooi ik het hier meteen maar in de groep; we zitten met een seksverslaafde op Finca Don Carmelo. De symptomen zijn onmiskenbaar en haar gedrag is werkelijk erg gênant. Ze probeert ‘s nachts stiekem de finca te verlaten om naar Paco *El Lobo* te trekken om daar haar verloofde op te zoeken. Dat is zo’n 15 kilometer over berg en dal en door rivieren, maar dat is voor haar geen enkel bezwaar. Twee keer ben ik haar er al moeten gaan weghalen, nadat Paco me geïrriteerd had gebeld dat ze weer geprobeerd had om via de staldeur zijn boerderij binnen te geraken om in het hooi te gaan rollen met zijn Juan. Maar toen ze twee maanden geleden ook haar twee zonen meenam op haar amoureuze strooptocht, was voor mij de maat vol. Die keer was ze dwars door de omheining gegaan en lag de draad als een bobijntje garen verfrommeld in het veld. De paarden waren daardoor ook op wandel gegaan, maar gelukkig bleven die rustig in de buurt van de finca grazen, zodat we hen snel weer naar hun wei konden brengen. Zo niet dus Têtue, onze ezelin. Die was - haar twee zonen in haar kielzog - alweer in de richting van de boerderij van El Lobo getogen, alwaar ze zich hoopte in de - eh - armen te gooien van haar latin lover Don Juan, de ezelshengst van El Lobo. Juan is tevens de vader van haar jongste zoon Donkey Jote, het resultaat van een passionele nacht op de wei naast de boerderij van El Lobo. En nu stond Têtue dus weer hartverscheurend te balken voor de staldeur van Juan die de deur uit de hengsels probeerde te - eh - hengsten. Tegen de liefde vermag de mens niks

en dus besloten El Lobo en ik maar om de twee lovers hun tijd samen te gunnen. We zijn nu twee maanden later, en gisteren zijn we te paard Têtue terug gaan halen van haar seksvakantie. Twee maanden zwanger inmiddels en mak als een lammetje waggelde ze achter ons aan, terug naar de finca. Het veulen heb ik beloofd aan El Lobo, hoewel ik daar nog met Jakobien over moet onderhandelen. Têtue is donkergrijs en Juan lichtgrijs, dus het lijdt geen
twijfel dat het veulentje er één zal zijn van 50 tinten grijs...

SOY GITANO

Voor de verbouwing van de finca willen we graag gebruik maken van oude Andalusische bouwmaterialen, om de sfeer van het honderdvijftig jaar oude huis te bewaren. Isidro, onze aannemer, had me verteld dat een zekere Pepe in één van de naburige dorpen in afbraakmateriaal deed. “Ergens op een braakliggend terrein”, had Isidro meegegeven. En zo kwam het dat we op een namiddag op zoek gingen naar Pepe. Dat bleek sneller te gaan dan verwacht, want iedereen kende hem en al gauw stonden we tussen de olijfbomen, waar de oude Moorse deuren en gietijzeren poorten lagen te verstoffen. De tamtam had zijn werk gedaan, want na luttele minuten kwam Pepe zwetend aanwandelen. Ik wist meteen hij het was, omdat Isidro me had gezegd dat het een zigeuner was en deze man had onmiskenbaar de trekken van een *gitano*. Pepe bleek een lepe verkoper, die het verhaal achter zijn spullen aanpaste aan de mogelijk kopers. Zo kwam de ijzeren poort die we wel aardig vonden eerst uit een herenhuis in Malaga. Tot Pepe hoorde waar onze finca precies lag, want toen bleek ze plots - *”hombre, nu herinner ik me het weer”* - uit de oude kerk van ons nieuwe dorp te komen. “Alsof het in de sterren geschreven stond”, voegde Pepe er met veel drama aan toe. En toen stokte zijn adem. “Maar… ik ben bestolen!” jammerde hij. “Ik had daar een paar gietijzeren bedden staan en die zijn gepikt!” Grommend vroeg Pepe links en rechts aan enkele dorpsgenoten of zij niks hadden gezien. “Het waren zeker dieven op doorreis”, vloekte Pepe. Dat liedje kenden we inmiddels: volgens de dorpelingen is elke diefstal de schuld van rondtrekkende bendes of…”

“… waarschijnlijk waren het de *gitanos*”, hielp Jakobien, want dat is wat de locals ook altijd zeggen. Ik kromp ineen terwijl Pepe plots

stopte en zich omdraaide. Even bleef het onheilspellend stil. Tot hij in lachen uitbarstte: “Haha! Goeie grap! Gitano’s! Alsof ze bedden zouden stelen!” Hij voegde er grijnzend aan toe: “wij gaan meteen voor het grotere werk…”

TWEE MANIEREN OM RIJK TE ZIJN

Drieëndertig procent. Dat is het werkloosheidspercentage op dit moment in Málaga, de provincie waar ons dorpje ligt. Eén op drie zit hier dus in de ‘paro’, de werkloosheidssteun. In Spanje krijg je dan gedurende een paar maanden een minimumloon van zevenhonderd-
vijftig euro en daarna niets meer. Voor wie in de stad woont, is dat een groot probleem, maar voor de mensen hier in ons dorp lijkt er niet veel te veranderen. In de tijd van de dictatuur van Franco aten ze hier letterlijk soep van gras, dus ze kunnen wel tegen een stootje. Want de staat vertrouwen ze hier sowieso niet en dus is de familie de belangrijkste ‘schokdemper’ in tijden van crisis. Wie geen werk en geen huis meer heeft, trekt gewoon bij zijn ouders een broer of zus of bij de bomma in en bewerkt zoals vanouds het land van de familie; want zoals Ivan Heylen al wist: “de lochting mokt vele goed”. Neem onze buurman Antonio: vroeger boerde hij goed als makelaar, maar sinds die markt helemaal stil ligt, boert hij *tout court:* een paar geiten voor de melk en de jonge bokjes voor het vlees, een paar varkens om zichzelf, vrouw en kinderen van de
nodige *jamon* te voorzien, enkele kippen voor de eieren en verder een groententuin en fruitgaard om U*sted* tegen te zeggen; Antonio heeft
altijd een overschot aan groenten en fruit die ongevraagd in de koffer van onze auto wordt gelegd of door zijn vrouw gesteriliseerd, in-

gevroren of tot confituur verwerkt wordt. Het geld dat hij nog nodig heeft om zijn benzine, zijn elektriciteit of zijn kleren te betalen, verdient hij met de verkoop van zijn olijven aan de olijfoliecoöperatieve. Toen we vorige zondag te paard door de sierra reden, zagen we Antonio hoog in de bergen aan een bron druk bezig met het vullen van wel honderd plastic flessen. “Mijn eigen mineraalwater!” riep hij. “Ik ben vorig jaar meegereden met de man van het laboratorium van de staat die de waterstalen van de bronnen onderzoekt op vervuiling. Deze bron is even zuiver als die van Lanjarón! En dadelijk ga ik paddestoelen plukken en wilde asperges!“
Er zijn twee manieren om rijk te zijn: nóg harder werken om meer te verdienen of minder uitgeven en gewoon zelf je eten produceren. Hier is dat laatste al eeuwen de gewoonste zaak van de wereld.

VERHUIZEN

"Maar natuurlijk kunnen jullie mijn huisje huren! Geen enkel probleem!" Het antwoord van Antonia klonk ons als muziek in de oren. Het oude besje heeft een leegstaand huisje vlak naast onze finca en voor ons was het de ideale woonst zolang de verbouwingswerken aan onze finca bezig waren. Op die manier konden we in de zomer dicht bij onze paarden en ezels zijn, waarmee we wandeltochten organiseren voor
toeristen. En tegelijk konden we ook de evolutie van de verbouwingswerken van dichtbij volgen en indien nodig ingrijpen. Boven-dien liep het huurcontract van onze *cortijo* af en dus zouden we naadloos van de ene plek naar de andere kunnen verhuizen. Een plan zo strak als de broek van een toreador, vonden we zelf. Maar tussen droom en daad staan in Spanje niet alleen de wet en praktische bezwaren, maar ook de soms vreemde mentaliteit van de Andalusiër zélf. En dus stonden we de eerste van de maand met een volle verhuiswagen voor ons nieuwe huis geduldig te wachten op de komst van de eigenares. Dat ze zo'n anderhalf uur te laat was, dat namen we er graag bij; we konden intussen immers naast de deur voor onze dieren zorgen. Toen er drie uur later echter nog niemand was opgedaagd, de zon langzaam achter de bergen van het natuurpark zakte en onze telefoons onbeantwoord bleven, begonnen we nattigheid te voelen. "Ze wil vast meer geld", sakkerde ik. "Ze wéét dat we uit ons andere huis moesten en ze wil van de gelegenheid profiteren om meer huur te vragen". Het zou uiteindelijk twee weken - en enkele logeerpartijen bij vrienden en in tenten - duren vooraleer we via-via hoorden dat Antonia haar huisje uiteindelijk

toch niet kon verhuren; ze mocht niet van haar dochter uit Málaga, want die wil in de zomer ook wel eens ‘op den buiten’ komen logeren. En dus wonen we nu in het dorp, in een klein huurhuisje van een Schotse vriend die in Chili woont. “Maar natuurlijk kunnen jullie mijn huisje huren! Geen enkel probleem!” liet hij ons van aan de andere kant van de wereld weten. Dat er wél een klein probleempje was, ontdekten we ‘s avonds, toen ik het licht wilde aansteken. Endesa, de plaatselijke Electrabel, had de elektriciteitsmeter meegenomen, omdat mijn Schotse vriend zijn rekeningen niet had betaald vanuit Chili. Ach, de romantiek van kaarslicht valt ook niet te onderschatten…

HET WEER

Sinds ik een boer ben geworden - sommigen zullen zeggen dat ik dat altijd al ben geweest - speelt het weer zo mogelijk een nog belangrijkere rol in mijn leven dan vroeger. In België was het weer een onderwerp van gesprek waar behoorlijk wat over gezeurd kon worden, maar waar we -knus in ons Antwerpse huis - verder geen consequenties aan hoefden te verbinden. Nu we eten moeten geven aan negentien paarden, ezels en hun veulens is dat wel wat anders. Er moet voor het einde van deze maand - 'voor San Miguel' zeggen ze hier - regen vallen, zodat we met goede moed ons land kunnen ploegen en haver kunnen inzaaien. Maar voor die regen valt, moeten we onze voorraad hooi, die nu onbeschermd in de zon staat te stoven, afdekken met een zeil opdat de balen onder invloed van diezelfde regens niet rotten op het veld. Een accurate weersvoorspelling is dus van groot belang. En laat daar nu net het schoentje wringen. Want de afgelopen tijd hebben we gemerkt dat de voorspellingen van zowel de lokale kranten als de diverse websites die we raadplegen er slag om slinger totaal naast zitten. "Er wordt regen voorspeld!", riep ik voor de zomer een keer opgewonden naar mijn buurman Almería, die alleen maar met zijn hoofd schudde en me verzekerde dat er de volgende 48 uren hoegenaamd geen druppel zou vallen. "Het staat op het internet", probeerde ik nog. Maar Almería gelooft niet in de wijsheid van het web en gelijk had hij. Vorige week was het weer prijs; ik kreeg een automatische waarschuwingsmail van de weersite: er kwam een storm aan! Regen en wind zouden ons deel worden. Dus ik weer naar de kroeg om mijn collega boeren te waarschuwen. Opnieuw schudde Almería - en met hem twee andere geitenhoeders aan de toog - meewarig het hoofd. "Nee Alain, er komt geen regen of

wind, zeker weten.” En weer kreeg Almería gelijk, want het bewolkte wel een beetje, maar er viel geen druppel uit de lucht. “Hoe weet je dat zo goed, wanneer het wel of niet gaat regenen?”, vroeg ik hem gisterenavond, terwijl we samen aan de toog in een tapa prikten. “Is het de vorm van de wolken? De vochtigheidsgraad? De windrichting? Je eksteroog die steekt?”

Almería keek me weer lichtjes meewarig aan. “Het zijn mijn geiten”, antwoordde hij droog. Het is simpel: als ze hun stal niet binnen willen en als een gek beginnen te grazen, dan komt er regen. En als ze achterwaartse buitelingen maken, komt er storm. En geloof me, ze zijn altijd juist. Véél accurater dan dat internet van jou.” Pepe, een andere geitenhoeder die er bij was komen staan, bromde instemmend. Dat wist toch iederéén, dat geiten prima weersvoorspellers zijn? Ik overweeg nu om een webcam in Almería’s stal te installeren: dan kan ik alsnog via internet naar de weersvoorspelling kijken.

VERKIEZINGS KOORTS

“De kogel is door de kerk.” Ik sta naast Pepe aan de bar van de *chiringuito* in het natuurpark en hij schuift me een dichtgevouwen A4-tje toe. Het is een document van Binnenlandse Zaken met de registratie van Pepe’s nieuwe partij. Pepe is de populaire ex-burgemeester - tevens flamencozanger - van ons dorp, die twee jaar geleden een stap opzij moest zetten omdat hij de doos was ingedraaid door de Guardia Civil wegens fraude met bouwvergunningen. Bij zijn arrestatie vonden ze 365 000 euro (duizend euro voor elke dag van het jaar) verstopt in zijn matras. Pepe maakte van landbouwgrond met één pennentrek - en voor een prijsje uiteraard - bouwgrond. Tot grote vreugde van de lokale boeren die als gek villa’s begonnen te bouwen en de olijvenpluk overlieten aan Marokkanen. Na zijn voorarrest werd Pepe door de socialistische partij aan de deur gezet. Maar omdat hij nog niet is veroordeeld, doet hij nu opnieuw een gooi naar de burgemeesterssjerp met zijn nieuwe partij Pita. Met grote kans op succes overigens, want hij heeft niet alleen zichzelf, maar ook veel locals verrijkt met zijn fraude. Daarmee is dus meteen de verkiezingsslag gelanceerd in het dorp. De huidige burgemeester, een wat stuurse man van de Andalusische Partij, begint wat vaker in de bars op te duiken en rondjes te geven. Vorige week is hij zelfs met een glimlach op zijn gezicht gesignaleerd. Zelf werden we ook mee in de strijd gezogen, toen we werden gevraagd om op de lijst van Los Verdes (de Groenen) te komen staan. Hoewel we veel sympathie hebben die partij, hebben we de boot maar even afgehouden. Vooral om egoïstische redenen moet ik toegeven: onze verbouwvergunning

moet nog worden goedgekeurd en de dorpspolitiek aller landen kennende, lijkt het ons wijzer om te wachten met politiek engagement tot alle papieren de nodige stempels van het stadhuis hebben. Want we zijn wel *guiris* (buitenlanders), maar niet gek.

LENTE

Het is volop lente. Toen we nog in Antwerpen woonden, wilde zeggen dat je eindelijk weer een terrasje kon doen. Hier op den buiten in Andalusië worden we geconfronteerd met wilde natu-urorgieën die ons blijven verbazen: klaprozen kleuren de velden scharlakenrood, wilde venkel doet de tuin geuren naar een pastis-stokerij, wilde, knapperige, groene asperges
schieten overvloedig uit de grond en de olijfbomen bloesemen zo uitbundig dat hun stuifmeel de was die tussen de bomen te drogen hangt geel kleurt. Maar het verst in het vieren van de lente gaan uiteraard de dieren, die hun hormonen niet langer de baas kunnen en ongegeneerd hun gang gaan. Nu zijn wij geen preutse pilarenbijters, maar in het geval van onze ezels moesten we toch dringend ingrijpen. De éénjarige zoon Tati kon namelijk niet van zijn moeder Têtue afblijven en dat vonden we toch al te gortig. En dus kwam op een vroege ochtend *veterinario* José-Maria te plaatse. Tati kreeg een spuitje en vlijde zich met onze hulp neer op een strozak. Zijn poten werden vastgebonden en ik kreeg de opdracht om met mijn knieën op Tati's nek te gaan zitten, voor het geval de anesthesie niet goed werkte. Jakobien legde de operatie aan Tati's edele delen vast op de gevoelige plaat. Tot José-Maria haar sommeerde om het fototoestel weg te leggen en te komen helpen. Hij had al een incisie gemaakt zag ik, want van het mes dat hij tussen zijn tanden klemde, druppelde wat bloed. Op zijn kin, merkte ik. "Kom hier en hou even zijn testikels vast!", riep José-Maria naar Jakobien die een beetje witjes rond de neus werd, maar de opdracht niet durfde te weigeren. Waarna José-Maria de finale knip gaf en Jako beduusd met het

klokkenspel van de onfortuinlijke Tati in de hand stond. Ik keek vol medelijden naar de arme ezel die zich van geen kwaad bewust lag te snurken op zijn strozak. Terwijl de zon opkwam achter de Andalusische bergen en het meer voor ons smaragdgroen kleurde moest ik denken aan Jan de Wilde's Een Vrolijk Lentelied: Tati's fallus impudicus zou in elk geval nooit meer in bloei staan...

FORT TOKS

Ze was er eerst een hevige tegenstander van, maar na maanden van aandringen, pleiten, het inschakelen van Julia als medestander en het gebruik van slinkse truken is de toelating er dan toch gekomen: ik mag van Jakobien kippen houden! We hadden namelijk enkele maanden geleden een vetorecht afgesproken als het op het houden van nieuwe dieren aankwam: met veertien paarden, drie ezels, een muilezel, vier honden en een kat vonden we het namelijk wel welletjes geworden qua dierenactiviteit op Finca Don Carmelo. Elk nieuw dier dat er bijkomt, moet dus met unanimiteit van stemmen worden goedgekeurd op de familie-*powpow*. Zo ben ik het die altijd weigert om er nog één hond bij te nemen, ook al is het een verwaarloosde puppie met een smekende blik in de oogjes. Vier honden lijken me qua *blafibels* meer dan genoeg. Maar kippen, dàt was pas handig! Je eigen verse eitjes, elke morgen. En zeg nu zelf: op elke zichzelf respecterende boerderij moet toch een stel kippen scharrelen! Maar Jakobien was niet te vermurwen: ze houdt niet zo van het gefladder van kippen en bovendien - zo pleitte ze terecht - zouden onze jachthonden die arme scharrelaarsters meteen omtoveren tot een kipvidé. En Julia gruwelde al bij het idee dat we zelf die kippen zouden slachten en opeten. Dat was ook niet meteen mijn bedoeling en dus verzekerde ik haar dat de kippen rustig van hoge leeftijd mochten sterven hier, als ik hun eieren maar mocht hebben. Restte me alleen nog om Jakobien over de streep te trekken. Ik beloofde haar om van het kippenhok een soort Fort Knox te maken (ik noemde het zelfs Fort Toks, geen woordspeling was me te flauw om mijn doel te bereiken), maar dat overtuigde haar niet helemaal. Er moest dus met list gewerkt worden. Omdat ik thuis de kok ben

(Jako is Nederlandse, *an oeuf* said), *vergat* ik toevallig altijd eitjes te kopen. Op de computer liet ik *toevallig* een YouTube documentaire over legbatterijen en scharreleier-fabrieken open staan. Ik deelde mee dat ik nog langer weigerde om aan deze *kipocide* mee te werken en toen er met Pasen een eierloos paasontbijt dreigde aan te komen, ging ze eindelijk door de knieën: drie kipjes mochten er komen, een ei voor elk, op voorwaarde dat ik het kippenhok en de kippenren zou pantseren tegen inbraken van vossen, honden en - jazeker - slangen. Vandaag leg ik de laatste hand aan Fort Toks en gaan we de drie eierleggende dametjes halen. Julia - momenteel helemaal in de ban van Engelse literatuur - heeft ze al de Brontë-sisters gedoopt.

HOOI-DEALER

56210 Kilo, oftewel zesenvijftig ton hooi hebben wij jaarlijks nodig om onze paarden, hun veulens en de ezels te voederen. Ze zijn momenteel dan ook met zijn zeventienen; ons bejaarde paard en alle veulens inbegrepen. Tweeduizendvijfhonderdvijfenvijftig balen zijn dat, gemaakt van hele haverstengels, met de aren en hun granen en nog in; *foraje* heet het hier. Ik stond er zelf versteld van, toen ik gisteren de berekening maakte met Paco, mijn vermoedelijke *hooi-dealer* voor dit jaar. Want hooi kopen is hier een kunst op zich. Toen we slechts een paar paarden hadden, kocht ik mijn stuff gewoon nog via-via bij een boer, reeds ingebaald en al. Nu we in de vallei stilaan serieus worden genomen als boeren, zijn we in een geheel nieuw hoofdstuk van het grote landbouwboek terecht gekomen. De landbouwers die hier hun tientallen hectaren hebben ingezaaid met haver, benaderen ons nu aan de toog van de bar met de vraag of we de haver op hun land niet willen komen checken. En zo kwam het dat we gisteren met onze 38-jaar oude Landrover Santana achter Paco aan dokkerden, om zijn waar op het veld te gaan keuren. Paco reed voor ons uit op zijn motor en Jakobien en ik moesten glimlachen om de reclame die achterop zijn body warmer stond gedrukt: 'Vibradores Lopez'. Deze *vibradores* zijn onschuldige mechanische hulpstukken die gebruikt worden om de olijven uit de bomen te trillen en bij aankoop van zo'n machine krijg je er duidelijk een jasje mét reclame-opdruk bij, want het halve dorp loopt net als Paco rond met vibrator-reclame op zijn rug. Paco neemt ons mee naar de Sierra de Guaro, enkele kilometers de bergen in. De haver staat hoog opgeschoten op de bergflank te wuiven in de zachte avondbries. Gelukkig had mijn vriend/buurman Almería me 's mid-

dags nog uitgelegd waarop ik moest letten bij het kopen van haver: de stengels moeten nog wat groen zien en de aren moeten vooral voldoende granen bevatten. Ik stap samen met Paco door zijn veld en knik goedkeurend. Paco snijdt met een sikkel een boeket stengels af een geeft ze aan mij: “Dan kan je straks op je finca testen of je paarden mijn *foraje* wel lusten,” zegt hij zonder een zweem van ironie. Als hij zelf ook nog een aar tussen de tanden neemt, op het graan begint te kauwen en mij ook wat graantjes aanbiedt om te proberen, kijk ik voor alle zekerheid even rond of er nergens een verborgen camera staat. Want samen met een man met een reusachtige vibrator-reclame op de rug op wat haverstengels staan kauwen, is zelfs naar Andalusische normen een héél klein beetje raar.

EZELS ONDER ELKAAR

Je leert veel van mensen door naar dieren te kijken, heb ik de afgelopen maanden op onze finca kunnen vaststellen. Neem nu onze twee ezels, Têtue en Tati, die noodgedwongen op de wei moeten samenleven met een kudde paarden. Je zou denken dat de verschillen tussen ezel en paard zo miniem zijn dat ze wel hetzelfde gedrag zouden vertonen. Niets is echter minder waard. Terwijl de paarden hun eigen sociale pyramide hebben, met in ons geval aan het hoofd de onbetwiste nummer één; Santiaga, gevolgd door haar adjunct Dulce en zo verder tot de laagste in rang, zijn de ezels heel wat anarchistischer. Moeder en zoon ezel trekken zich niks aan van de sociale conventies die de paarden onderling hebben afgesproken. Terwijl Santiaga elk ander paard met de oren plat in de nek wegjaagt van ‘haar’ hoopje hooi, schranst Tati - de jongste ezel - vrolijk mee van het rantsoen van Santiaga het Opperpaard. Als Santiaga daarop de oren in de nek legt en ermee dreigt om te trappen, doet Tati precies hetzelfde en deelt zowaar de eerste stamp uit, niet gehinderd door het feit dat hij minstens een halve meter kleiner is. Een beetje beduusd door zoveel lef laat de grote bazin dan maar toe dat de kleine ezel uit haar ruif meeëet. Het doet me een beetje denken aan de verhouding tussen de feodale koning en zijn hofnar. Het enige probleempje met de twee ezels is dat ze tot nu toe hun eigen kostje nog niet hebben verdiend. De paarden betalen voor hun onderhoud door de tochten die we vanop de finca organiseren, maar voor ons programma ‘wandelen met ezels’, waarbij de Tati en Têtue de picknick van de gasten zouden dragen, is er tot nu toe bijzonder weinig

animo geweest. Omdat moeder Têtue, na een wilde ontsnapping in het voorjaar en een one-night stand met een ezel uit de buurt, zwanger is en er dus binnenkort een derde ezelsmondje moet worden gevoed, hebben we nu een nieuw plan opgesteld: we gaan in de zomer een ezel-taxi service opstarten om toeristen van het dorp naar het natuurpark te brengen. Het is alsof Tati de bui voelt hangen, want telkens als ik in de wei kom, volgt hij me overal waar ik ga en legt hij zijn hoofd op mijn schouder, in de wetenschap dat er dan een aaisessie van minstens vijf minuten volgt. Zijn onderliggende boodschap is echter duidelijk voor mij: ‘Laat me niet te hard werken, makker.” Ezels onder elkaar…

KEES

De herfst is begonnen en daarmee ook ons paardrijseizoen. Dus is het opnieuw alle hens aan dek op Finca Don Carmelo. Alleen kunnen we voor de paardrijtochten niet meer rekenen op de onschatbare hulp van Julia. Tot nu toe werkte ze elke zomervakantie mee op de finca; ze sleepte met zadels, balen hooi en bakken voer als de eerste de beste volwassen vent en gidste als amazone verschillende ruitergroepen door de bergen. Maar nu zit Julia terug over haar schoolboeken gebogen en staan Jakobien en ik er alleen voor. Omdat ons beider ruggen stilaan beginnen te protesteren onder zoveel gewicht, hebben we na lang overleg dan maar beslist om er een hulp bij te zoeken. Iemand jong uit het dorp, die met balen kan slepen en met de olijvenoogst kan helpen, dat leek ons het ideale profiel. Een makkie, dachten we, want met een werkloosheidsgraad van 33% in de provincie Málaga zouden de jonge Pepe's en Antonio's wel in rij staan aanschuiven om onze vacature te vullen. Viel dát tegen.

De lokale jeugd bleek in het geheel niet geïnteresseerd in het harde landleven: ze blijven lekker lang in hotel mama wonen, trekken werklozensteun en cruisen wat rond in hun *boomcar*, van de ene feria naar de andere romería. Onze zoektocht strandde dan ook snel op een hoop "no gracias'. "Je moet vooral geen jonge Spanjaard in dienst nemen", vertrouwde onze goede vriend Salva ons toe, toen we ons beklag deden. Wat jullie nodig hebben, is een *Saharaoui*, een man uit de westelijke Sahara, hetgeen ooit Spaans grondgebied was."

En zo komt het dus dat sinds een maand Ali bij ons werkt en met de glimlach balen sleept en mee de paarden en de olijfbomen verzorgt. Buurman Almería was het er niet mee eens. "Je had iemand uit het dorp moeten nemen", zei hij verbolgen. We waren een beetje van de

kook door de felle reactie van Almería: hadden we wel lang genoeg gezocht? We hadden het toch aan genoeg mensen gevraagd, incluis aan Almería zélf? Het vervelende gevoel knaagde een tijdje aan ons, tot we Almería vorige week in de bar betrapten terwijl hij zelf een seizoensarbeider voor zijn olijvenoogst aan het ronselen was. Een Roemeen, want hij had niemand uit het dorp bereid gevonden.

“Je had een Saharaoui moeten zoeken”, treiterde ik hem. “Dat zijn goede werkers en vriendelijke mensen.” Almería grommelde een beetje en

veranderde snel van onderwerp. “Hoe heet jullie hulp eigenlijk; Mohammed, zeker ?” probeerde hij.

“Nee”, antwoorde ik met gestreken gezicht. “Zijn naam is Kees.” Toen Almería ‘s anderendaags met zijn geiten langs de finca liep, groette hij Ali voor de eerste keer op vriendelijke wijze. “Buenos día, Kees!” riep hij enthousiast. Ali keek me vragend aan en ik haalde mijn schouders op en tikte met mijn vinger tegen mijn voorhoofd.

KINDER-BOERDERIJ

-"Meneer van de dierentuin? Heeft u ook slangen? En mag u die dan ook aanraken? En dan bijten die u niet, want u bent de baas van de dierentuin en de slangen mogen de baas niet bijten!"

Aan het woord is Leon, vijf jaar, en één van de deelnemers aan de 'geleide bezoeken aan Finca Don Carmelo' die we de afgelopen zomer op onze finca organiseerden. Omdat we op onze paardrijtochten (om veiligheidsredenen) alleen ruiters boven de 12 jaar meenemen, vielen voordien de kleine kinderen (en de niet-ruiters) wat uit ons blikveld. Door de wekelijkse bezoekdag hoopten we die lacune op te vullen en de stroom nieuwsgierige Vlaamse vakantiegangers die vaak voor een gesloten poort stonden omdat wij ergens in de bergen op ons paard reden, in goede banen te leiden. "Jij kan de mensen dan op de finca rondleiden, want jou kennen ze het best", had Jakobien geopperd. "Ik neem de paadrijtocht die dag dan wel voor mijn rekening." Dat leek me een strak plan: rustig wat mensen rondleiden op de finca, een proeverijtje van olijfolie en eigen gemaakte drankjes, een bezoekje aan de oude watermolen van onze vriend Paco en nadien een typisch Andalusische lunch met de gasten bij Bar Verdugo, terwijl Jakobien in de zomerse hitte op haar paard zat te zweten; ja dat leek mij ook de beste verdeling.

Omdat paarden, ezels en honden als een magneet werken op kindjes, bleken die dus ook al snel een klein, maar erg luidruchtig en - eh - actief deel van onze bezoekers.

“Meneer de directeur van de dierentuin, waarom zijn hier geen giraffes? En ik heb maar eventjes op de ezel mogen zitten, kunnen we straks niet een wat langere rit maken? Ik moet pipi doen!! En, meneer de directeur van het circus (hier vergistte de jongeman zich even, al lijkt de finca soms wel op een circus), wanneer komen de slangen nu hun truukjes doen en waar zijn de zebra’s?”
Hier begon ik te vermoeden dat de ouders van dit kind, om het te sussen, enkele leugentjes om bestwil hadden verteld over de werkelijke aard van Finca Don Carmelo. Het kind had inmiddels mijn hand gegrepen en sleurde me van links naar rechts over ons land, op zoek naar imaginaire dieren en circusacts, terwijl ik uit mijn ooghoek de ouders opgelucht adem zag halen terwijl ze zichzelf nog eens bijschonken uit mijn fles eigengemaakte limoncello. Toen Jakobien na een verkwikkende paardrijtocht drie uur later welgemutst restaurant Verdugo binnenstapte, zag ze tot haar niet geringe verbazing dat ik uitgeput en met een verwilderde blik in de ogen met een vijfjarig kind in mijn nek aan tafel zat, terwijl de kleine “Jeuj, circusdirecteur” riep en zijn ijsje van de warmte uitliep over mijn bezwete hoofd.

BOER ZOEKT VROUW

Onze vriend Algarrobo heet niet echt *Algarrobo*; zijn echte naam is Paco, maar zijn bijnaam verwijst naar de prachtige Johannesbroodboom die in onze streek weelderig groeit. Paco zélf is wat we in Vlaanderen een boom van een vent zouden noemen, weliswaar nogal kort afgesneden. Als *Algarrobo* onze stamkroeg binnenstapt worden we gelijk goed gezind. Hij is namelijk een man met een gezicht waar je de lach niet afgeschrobd zou krijgen als je al zou willen. Een echte lach, geen valse grijns of cynische grinnik, maar zo één die van oor tot oor gaat en die lachrimpels in zijn gelooide huid trekt. Maar elke lach verbergt een traan en in het geval van Algarrobo betreft dat verdriet een groot gemis in zijn leven. Zo groot dat hij vorige week zowaar een beetje beteuterd aan de toog zat, na zijn dagtaak als verzorger van zo'n honderdduizend (geen grap!) olijfbomen, die hij voor een grootgrondbezitter uit Málaga onderhoudt. Ik schoof naast hem aan de toog en bestelde voor ons beiden een *tubo*, een pintje. "Problemen op het werk?" probeerde ik het ijs te breken. "Slechte bloesems? Insecten? Een schimmel in de bladeren? Een tekort aan water? Tractor kapot?" Dat is het amalgaam aan problemen dat je hier meestal te horen krijgt en ik hoopte met mijn spervuur van vragen toch één keer raak te schieten. Maar Algarrobo schudde mistroostig het hoofd en mompelde, "Ach, gewoon een mindere dag vandaag." Hij toverde desalniettemin een vage glimlach op zijn gezicht en slofte met afhangende schouders naar buiten. Later op de avond hoorden we van onze vriend Antonio over het grote gemis van Algarrobo: een vrouw. Door de plattelandsvlucht is er op *den buiten*

namelijk een groot tekort ontstaan aan huwbare partners. Het gebrek is zelfs zo schrijnend dat er van aan de kust speciale bussen worden ingelegd die single vrouwen naar dorpen in het binnenland brengen om er contact te leggen met huwbare boeren. En dus heb ik gisteren aan Algarrobo gevraagd of hij een Vlaamse vrouw ook zou zien zitten. Dat bleek geen bezwaar, dus doe ik via deze weg een oproep aan Vlaamse vrouwen die willen verkassen naar Andalusië. Algarrobo is rond de 50 jaar, proper op zijn eigen, verdient niet slecht en heeft zoals gezegd een lach die ijs doet smelten. Mail uw brief en ik lees hem voor aan Algarrobo. Het is niet voor mij, het is voor zijn eenzaamheid.

BROWNIE CLOWNIE

Onze geit Brownie is op korte tijd uitgegroeid tot dé attractie van Finca Don Carmelo. Dat komt doordat Brownie een beetje van lotje getikt is. Volgens de plattelandsfilosoof in mij komt dat door haar verwarde jeugd. Het arme schaap - figuurlijk dan - werd als kleine geit door ons weggerukt van de warme uier van haar moeder, om vervolgens met de fles te worden opgevoed door Julia. Omdat een jong geitje erg kwetsbaar is, hielden we haar de eerste maanden angstvallig verborgen voor onze twee honden, in wie wij - en vooral Julia - moordlustige geitenmoordenaars vermoedden. We waren daarin niet alleen; onze buurman Almería schatte de kans behoorlijk hoog in dat onze honden de geit op een dag zouden oppeuzelen. Groot was dan ook onze verbazing toen we Brownie na twee maanden aan de honden introduceerde en de geit meteen in de aanval ging op het moment dat onze brave hond Chocolate - een derde Duitse herder, een derde flatcoat retriever, een derde zacht eischuchter toenadering zocht. Brownie plantte haar hoorntjes in de flank van Chocolate, gaf en passant onze andere hond Caramelo ook nog een stoot en werkte zich aldus meteen naar de top van de kleinedierenpyramide op onze finca. Brownie dacht niet langer dat ze een mens was, nu was ze er zeker van dat ze een hond was. Tot groot ongeloof van buur en boer Almería die het idee van vreedzaam samenleven van onze geit en onze honden op schamper gelach onthaalde. Toen hij op een namiddag onze twee honden én onze geit samen zag liggen soezen in het zonnetje krabde hij even aan zijn kruin: dat had hij nog nooit gezien. Maar vorige week sloeg het

noodlot toe. Chocolate was via een gat in de heg ontsnapt uit de finca en had Brownie mee op sleeptouw genomen in de onmetelijkheid van de omliggende olijfgaarden. ‘s Avonds was de hond getrouw teruggekeerd, echter zonder geit. Almería en alle andere buren/ boeren waren eensgezind in hun pessimisme: ‘Opgegeten door honden’, ‘opgegeten door een vos’, ‘gepikt door zigeuners’ en ‘op de bbq gegooid’, waren zowat de meest gehoorde opmerkingen. We gingen te paard op zoek onderwijl een mekkerende geit imiterend en hingen ‘wanted’-posters op in het dorp. De dorpelingen verklaarden ons voor gek, maar zochten niettemin loyaal mee. Na een week vergeefs zoeken hadden we ons bij het onvermijdelijke neergelegd: Brownie was ontvoerd of dood of een combinatie van de twee. Julia was ontroostbaar. Tot we een telefoontje kregen van Almería, die was gebeld door de neef van een man die een verdwaalde geit had gevonden. Een nogal rare geit, volgens de man, want ze was aanhankelijk bij mensen, maar viel wel zijn ezel en zijn schapen en zijn hond aan; onvervaard, hoorns vooruit. Toen wist ik meteen dat we Brownie terug hadden. “Je moet haar gedrag vergeven”, zei ik de man, toen we haar diezelfde nacht nog gingen oppikken, “volgens mij is het een typisch geval van identigeitscrisis.”

DE PINGUIN

Het is de traditie hier in Andalusië om een eerstgeborene te vernoemen naar de vader of de moeder. Dat is meteen de reden waarom er hier zoveel Antonio's, Manolo's, Carmens of Puri's rondlopen. Een erg verwarrende situatie, omdat je nooit precies weet over welke Antonio of Carmen het nu precies gaat. Daarom wordt er hier nog veel gebruik gemaakt van bijnamen of *apodo's*. Meestal dateren die bijnamen al van de voorouders van de al dan niet fiere drager ervan. Sommige, modernere, apodo's refereren naar een fysieke of karaktereigenschap van de persoon zelf: zo hebben we een vriend (echte naam Antonio) die als kind nogal graag ging dwarsliggen en daarom van zijn vader de naam *Comunista* mee kreeg. Onze buurman Almería (echte naam: Antonio) werd dan weer door de dorpelingen genoemd naar zijn geboortestreek; hij is een inwijkeling, want van de provincie Almería. Zelf ben ik er nog maar net achter dat ik in het dorp la *perilla* word genoemd, wat zoveel wil zeggen als 'baardje'. Ik had zelf eerder gegokt op *calvo* (kale), maar ik vermoed dat ze die bijnaam gebruiken in meer intieme kring. Jakobien is dan weer de *alta rubia,* wat *lange blonde* wil zeggen, het adagium *waarom het moeilijk maken als het makkelijke ook kan* indachtig. Het grappige is nu dat we zelf ook verantwoordelijk zijn voor een nieuwe bijnaam. Die van de garçon van ons stamcafé/restaurant. De immer vrolijke man is vooraan in de dertig en altijd deftig in kostuum gestoken als hij moet werken: haren achteruitgekamd met gel, wit hemd aan en altijd een giletvest en zwarte broek. Wat Jakobien er op een avond toe bracht om hem - nadat ze hem enkele keren vergeefs bij zijn naam had geroepen - te bedenken met de bijnaam 'pingüino'. Dat vond iedereen in de bar zo treffend dat de goeie jongen nu al

ruim een jaar voor iedereen door het leven gaat als de pinguin. Zelf draagt hij die geuzennaam met een zekere trots en toen hij vorige week jarig was en we hem bij wijze van grap een paar kleuterzwembandjes met kleurige pinguins erop getekend cadeau deden, was hij zowaar gepakt door het gebaar. We waren namelijk de enigen die zijn verjaardag hadden onthouden. Want hier zijn verjaardagen niet zo belangrijk als naamdagen. En zijn naamdag is - u raadt het al - die van de heilige Antonius.

ANDALUSISCHE MYTHE

Hardnekkige mythes zijn moeilijk uit te roeien. Anders waren het geen mythes en zeker niet hardnekkig. Eén van die onbegrijpelijke vooroordelen is de veronderstelling van velen in én buiten Spanje dat de Andalusiër lui zou zijn. Ik hoorde het vorig weekend nog van een bezoeker die zich druk maakte over het feit dat hij niet stel op sprong een afspraak kon krijgen bij Pepe, een vriend van me die paarden verkoopt. “Het is niet moeilijk dat het hier crisis is”, foeterde de Belgische bezoeker; “krijgen ze eens een klant en dan maken ze er niet eens tijd voor.” Ik legde de man geduldig uit dat Pepe nu op de muilezel-feria van Arenas zat en dat hij daar naar alle waarschijnlijkheid flink in de ‘tinto de verano’ aan het vliegen was, maar tegelijk ook handel dreef. Toen ik Pepe de dag daarna tegen het lijf liep, bleek hij a) inderdaad over een volwassen kater te beschikken en b) twee muilezels te hebben verkocht. Het voorbeeld van iemand die weet hoe hij het nuttige aan het aangename moet paren. Dat talent van de Andalusiër om werk en plezier naadloos in elkaar te doen overlopen is net benijdenswaardig, maar jammer genoeg is het een gave die botst met de noordelijke obsessie met efficiëntie. Een fixatie die de ooit zo geroemde bourgondische levensstijl van de Vlaming, langzaam doet aftakelen. “Ze zouden de *siesta* moeten afschaffen”, is in dat verband nog zo’n veelgehoorde opmerking. Want wie ‘s middags slaapt, is uiteraard enorm lui. Wie ooit maar een uurtje na twaalf uur ’s middags op het veld heeft gewerkt in de verzengende Andalusische zon weet wel beter: bij veertig graden op het land werken is gewoonweg onmogelijk. En zo kwam het dat mijn Belgis-

che bezoeker vorige zondagochtend bij mij op de finca nog even goeiedag kwam zeggen, vlak voor hij terug naar Brussel vloog. Het was acht uur en op het veld was mijn ene buurman - Antonio - druk in de weer om met zijn tractor mijn veld te ploegen. Mijn andere buurman - Diego - zeulde zakken van 40 kg haverzaad over het veld om in te zaaien. “Druk bezig, zie ik”, zei mijn bezoeker. “Mijn buren komen me helpen met ploegen en zaaien. Ze doen dat gratis”, antwoordde ik fijntjes. “Ik trakteer hun vanmiddag een lunch en vanavond, als het werk gedaan is, doen we een barbecue en feesten we samen.” Bourgondiërs en Andalusiërs: één strijd!

BACALL

Zevenentwintig of achtentwintig moet ze nu zijn, Bacall. Zeker weten we het niet, want toen ze in België bij ons kwam, was ze een sans-papier. Dat is inmiddels alweer bijna twaalf jaar geleden, realiseer ik me nu. Ze heette toen nog Bugatti, maar dat vonden we toch eerder een naam voor een auto of een louche bar. En dus doopten we haar Bacall, naar Lauren Bacall, omdat ze de lange wimpers én de lange benen gemeen had met de Amerikaanse actrice.

Onze dochter Julia was toen amper twee jaar en slalomde in de weekends bij boer Johan en boerin Ria in Damme in de stal tussen de benen van Bacall en kreeg haar eerste paardrijlessen op haar zachte, veilige rug. Vorig jaar lieten we haar dan eindelijk naar het warme Andalusië overkomen, omdat boer Johan ons liet weten dat het vochtige Belgische klimaat zijn tol begon te eisen: Bacall kon niet langer mee in de lessen lopen omdat ze last begon te krijgen van ouderdomskwaaltjes: artrose en krakende pezen. En dus is onze merrie nu zo'n typische bejaarde die naar het zuiden van Spanje is geëmigreerd vanwege het klimaat: haar artrose loste al na enkele weken in dit droge weer op als sneeuw voor de zon. Terwijl onze andere - veel jongere - rijpaarden met onze gasten op de rug door berg en dal trekken, staat onze *grand old lady* tevreden in het zonnetje te grazen in haar wei en te genieten van haar welverdiende pensioen. Omdat haar tanden na al die jaren van gekauw op hooi en gras inmiddels erg zijn afgesleten, schotelen we de '*abuela*' (oma) elke dag ook nog een bak geplette mais, bietenpulp en luzerne voor, die zijn opgelost in water, zodat het een makkelijk op te slobberen pap is. In dat opzicht verschilt ze ook weer weinig met die menselijke bejaarden die hier deze winter weer uit het noorden neerstrijken om hun

botten te warmen in de weldoende zon en op een terrasje aan de costa genieten van een dame blanche. Of zoals José, een alleenstaande oude man in ons dorp, die met zijn bejaardenhelpster elke ochtend schuifelend de tour van alle kroegjes doet en op elk terrasje een *carajillo*, een koffie-met-iets-erin, drinkt en een sigaretje rookt. De bejaardenhelpster drinkt en rookt vrolijk mee en speelt indien nodig ook mee met de kaarten als er een vierde man ontbreekt. Oud worden in Andalusië: het is geen straf...

ALMERÍA

Almeria kijkt me aan met een blik die je normaal alleen maar ziet bij kleuterleiders als ze een onhandig kindje terecht wijzen. Ik heb net dagenlang de '*sierpes*' van de olijfbomen op Finca Don Carmelo zitten snoeien tot mijn onderrug ervan kraakte. Sierpes zijn de scheuten onderaan de olijfbomen die het schaarse water opslorpen en een goede oogst in de weg staan. Almería is een man van weinig woorden en meestal staan we samen gewoon zwijgend naar het land of de paarden te staren, maar als het over de boerenstiel gaat, kan hij zich niet inhouden. "Hombre, je moet die *sierpes* lager afsnijden. Op deze manier komen ze veel sneller terug! En niet met een snoeischaar, maar met een handsikkel. En die stenen die je uit het veld haalt, moet je niet naast de olijfbomen gooien, dat is slecht voor de groei!" Almería's land en zijn geitenboerderij liggen een halve kilometer verderop en af en toe komt hij 's ochtends met zijn ouwe motor onze finca opgetufd om mijn werk als nieuwbakken landbouwer te monsteren en het vervolgens met de grond gelijk te maken. Zo'n *guiri* (buitenlander) die hier een beetje olijven komt verbouwen is immers een bron van vermaak voor de locals die dit werk al generaties doen. Het afgelopen jaar is Almería een beetje mijn mentor geworden. We hebben iets gemeen, Almería en ik: we zijn alletwéé *guiris*. Ik een echte en hij een halve, omdat hij niet in het dorp geboren is. En voor de dorpsbewoners is alles wat verder dan een dagtocht te voet ligt, het buitenland. Almería komt uit de provincie Almería (vandaar zijn bijnaam, want in werkelijkheid heet hij gewoon Antonio zoals iedereen) en is hier dertig jaar geleden blijven plakken aan een lokale schone toen hij geiten kwam verkopen. Maar goed, buitenlander of niet: volgens hem doe ik op het land

werkelijk álles verkeerd. Nu moet ik eerlijk toegeven dat het lokale klimaat mijn plantkalender danig in de war brengt, want je kan hier het hele jaar door zaaien. Gisteren vroeg ik Almería om zijn mening omdat ik haver wilde zaaien. Ik had gedacht om eerst het land om te ploegen met een gehuurde traktor, vervolgens de grond gelijk te trekken om daarna in te zaaien. Almeria schudde zijn hoofd bij het horen van zoveel onzin. Hij verdween op zijn brommertje en kwam even later aangedokkerd op zijn traktor met rupsbanden. Zes uur later was de hectare ingezaaid en omgeploegd (in die volgorde) en stond hij grijnzend naast mij. En ik glunderde blij met hem mee. “Waar is papa?” had Jakobien aan Julia gevraagd, toen ze mij niet onmiddellijk vond. “Hij staat weer met Almería naar het land te kijken”, had Julia geantwoord. Gelukkig zijn met ingezaaide haver is óók een kunst, namelijk.

NIEUWE BUREN

We hebben nieuwe buren op Finca Don Carmelo. Niet dat ze er komen wonen, want er staat geen huis op de grond die ze kochten, wél talloze olijfbomen. De grond stond al lang te koop, want hij behoorde tot dezelfde erfenis waaruit wij ooit onze eigen Finca Don Carmelo konden losweken. We hoopten stiekem dat het stuk grond niet verkocht raakte zodat we ooit, als we eens wat geld hadden over hadden (nooit, dus) dat stuk met zijn eeuwenoude olijfbomen opnieuw bij de finca konden voegen, zoals het vroeger altijd was geweest. Tot onze vriend Pepe, de imker van het dorp, besloot om zijn zinnen op het land te zetten en de olijfgaard samen met zijn neef kocht. Pepe wil namelijk - door het succes van zijn avocadohoning - een rist avocadobomen aanplanten en de ligging van de finca is daar ideaal voor: op het zuiden en dicht bij het meer. De dag nadat de verkoop bij de notaris was bezegeld hoorden we bulldozers en kraanmachines over het land naast ons denderen, gevolgd door een leger van mannen gewapend met kettingzagen. De olijfbomen die al dertig jaar niet meer onderhouden waren, kregen een extreme make-over, de bulldozers verschoven aarde en een kraan met een reusachtige drilboor hamerde stukken rots tot kiezelsteentjes. Het bezorgde ons een hartverzakking. Jakobien liep op hoge poten naar de nieuwe buren om te vragen of ze misschien de eerste wereldoorlog aan het naspelen waren. Dat waren ze niet: er moest plaats gemaakt worden voor de nieuwe aanplant van avocado- en perzikbomen, want de investering moet opbrengen. Op dat moment kwam Ricardo, een andere buur, door het land gedokkerd met z’n antieke 4x4. Hij keek vol interesse naar de discussie, vergat te remmen en

ramde onze poort, waardoor de paarden en ezels hun kans schoon zagen en de vrijheid kozen. De chaos was compleet. Bulldozers kwamen piepend tot een stop, kranen zwegen, motorzagen stokten, paarden galoppeerden… Iedereen keek een beetje bedremmeld rond. ‘Nu is het pas oorlog’ dacht ik. “Glaasje wijn, iemand?” vroeg ik, want buren moet je altijd te vriend houden. En wijn, dat is nog altijd het beste recept voor wapenstilstand.

Finca Don Labo

Hier op Finca Don Carmelo zijn we altijd op zoek naar manieren om de boerderijkas te spekken. Het toeristische seizoen voor paardrijtochten en fincabezoeken is namelijk kort en de voorraad olijven van de finca is eindig. Dus denken we altijd na over het optimaliseren van alles wat op de finca groeit en bloeit. Omdat het paardrijden en de verkoop van biologische olijfolie inmiddels goed bolt, zijn we in de stille wintermaanden beginnen werken aan een nieuwe Finca Don Carmelo-lijn met planten en bomen die op de finca groeien, maar waar we tot nu toe weinig of niks mee deden. Mijn persoonlijke voorkeur ging wat dat betreft uit naar het degelijk bewaren van de overdaad van vruchten die de finca produceert. En hoe kan je vruchten beter bewaren dan in alcohol? De voorraad eigengemaakte sinaasappelwijn en citroenlikeur wordt jammer genoeg altijd volledig opgedronken door de bezoekers, zodat het exporteren ervan nog niet gelukt is. Dat komt er ooit nog wel van, maar daarvoor moet ik me eerst ook nog door een hele officiële papierwinkel worstelen, want eens er ergens alcohol in zit, moeten er uiteraard ook taksen worden betaald. Dus besloten we om ons te verdiepen in de fascinatie van Jakobien en Julia met natuurlijke gezichtscrèmes en zijn we de afgelopen weken in de keuken druk in de weer geweest met olijfolie, aloë vera van de finca, de bijenwas van buurman/imker Pepe en mixers, mengkommen en au bain marie-baden om de perfecte Finca Don Carmelo eetbare gezichtscrème te maken. Eetbaar? Ja eetbaar. Je huid is immers het grootste orgaan van je lichaam en

we vinden dat chemische bewaarmiddelen daar niet op thuishoren. En dus is het uitgangspunt van de crèmes dat je ze zou moeten kunnen opeten en dat ze op bestelling vers gemaakt worden. En zodoende is onze keuken inmiddels al enkele weken omgetoverd tot een experimenteel labo, waarin we onze potjes met huidcrème testen én proeven. Nu verslijten ze ons in het dorp, met onze grote kudde paarden, ezels en muilezels en onze biologische olijfolie, toch al voor halve zolen, maar toen ik aan de toog van onze stamkroeg aan Almería vertelde dat we nu eetbare gezichtscrèmes aan het ontwikkelen waren, verslikte hij zich in zijn *cerveza sinalcol*. Gekker dan deze *guiri's* krijg je ze niet, zag ik 'm denken. En weet je wat? Hij heeft hoogstwaarschijnlijk gelijk…

MALAPATA

Toen we enkele maanden geleden de planning voor de ‘Zomer van Finca Don Carmelo’ maakten, stond er op ons lijstje ook een wekelijkse rit door het dorp met de koets van onze vriend Angel. Die koets is zijn grote trots. Hij is gemaakt van amberkleurig notenhout, met grote houten wielen en versierd met *cascabeles*, kleine belletjes die je - net als bij een arreslee - al van ver hoort rinkelen. De koets wordt getrokken door twee identieke muildieren; een prachtig span. We zagen het helemaal zitten om met Angel samen te werken en vice versa. Zo kwam er wat geld in het laatje voor onze vriend die al een tijdje werkloos is en bovendien zouden we met de koetsritjes ons mooie dorp op een originele manier aan bezoekers kunnen tonen. Tot daar het plan. Toen bleek al snel dat het noodlot onze vriend op de hielen zat. Hij is wat je noemt een pechvogel, oftewel in het Spaans, een *malapata*. Vorig jaar wilde hij met zijn kar en muildieren naar de romería, de pelgrimstocht, van El Rocío trekken. Nog voor hij kon vertrekken moest hij het plan alweer opbergen. Eén van zijn muildieren had het loodje gelegd. Dus laadde hij dan maar zijn merrie in de trailer die hij achter zijn auto haakte. Het feest was echter van korte duur, want na de eerste nacht bleek ‘s ochtends zijn trailer gepikt. Niet lang daarna kreeg Angel opnieuw een onheilstijding: een van zijn merries was dood teruggevonden in de bergen. Jagers hadden haar midden in de nacht opgeschrikt, waarna ze op hol was geslagen en in een ravijn gestuikt. Een week later was onze vriend onderweg met zijn 4x4 én zijn aanhanger om vanuit Málaga een pas gekocht muildier op te halen. Op de terugweg werd hij aangehouden door de Guardia Civil die hem twee boetes gaven voor het niet bij zich dragen van de vervoerspapieren voor het dier en een

tweede voor overgewicht van de trailer. Prijskaartje: 4000 euro. Met zijn nieuwe aanwinst zou hij uitpakken tijdens de romería van ons dorp. Zijn vrouw Puri had ‘s ochtends juist de picknickmand op de kar geladen toen Angel nog snel wat pintjes uit huis ging halen en de kar heel eventjes onbemand achterliet. Op dat moment werden de muildieren opgeschrikt door het geknal van vuurwerk in het dorp en schoten ze in paniek met koets en al vooruit. De koets kantelde en klapte op Puri. In plaats van de blits te maken op de romería bracht Angel die ochtend door in het ziekenhuis. Daar bleek dat de schouder van zijn vrouw zwaar ontwricht was. De koetstochtjes met toeristen hebben we maar stilletjes van de affiche geschrapt. Tot het moment waarop het lot onze vriend iets gunstiger is gezind.

ONKRUID IS EEN MENING

Ali, onze medewerker op Finca Don Carmelo, houdt zich het liefst van al bezig met de verzorging van onze paarden, veulens en ezels. Hen van hooi, haver, granen en water voorzien, zadelen, borstelen, wassen, een shampoo, permanent of een *mini-vague* zetten en pedicures geven; het heeft allemaal geen geheimen meer voor hem. In het hoogseizoen neemt dat ook het gros van de dag in beslag en dan zie je Ali vrolijk lachend met zware zadels heen en weer slepen of aandachtig - met de tong tussen de tanden - de hoeven van de paarden van een laagje ossenvet voorzien. Nu de bron van ruiters weer stilaan opdroogt, schakelen we op Finca Don Carmelo echter over op onze winterklok: de paarden moeten uiteraard nog altijd gevoederd en gedrenkt, maar daarnaast moeten de olijfbomen verzorgd (en straks geoogst), de citrusgaard bemest, de moestuin winterklaar gemaakt, de kruidentuin verzorgd en in de nieuwe 'eetbare tuin' (een kleine afwijking van me; alles wat nieuw wordt aangeplant in die tuin moet eetbaar zijn) moet het onkruid worden gewied. Allemaal taken waar Ali me uitstekend bij kan helpen, met uitzondering van het onkruid wieden.

Toen ik Ali voor het eerst de opdracht gaf om zich over het onkruid te ontfermen terwijl ik op een tocht was met de paarden, zag ik plots een lichte aarzeling in zijn ogen. Pas later, toen ik terug thuis was en het werk van Ali ging bewonderen, begreep ik die aarzeling. Ali is namelijk wat ze in Spanje een Saharaoui noemen; afkomstig uit de vroegere Spaanse Sahara (nu de Westelijke Sahara), nog steeds een betwist gebied dat bezet wordt door Marokko en waarvan de oor-

spronkelijk bewoners zijn verjaagd en al sinds 1975 in tentenkampen wonen over de grens, in de woestijn van Algerije. Ali is geboren in zo'n tentenkamp. Ik heb er foto's van gezien: er groeit geen pijltje groen, daar. Het begrip 'onkruid' was de arme man dus volledig onbekend. Hij had zich - uit angst om de foute planten te wieden - beperkt tot wat in zijn ogen duidelijk onkruid was: dorre gele stengels waren gewied, maar alles wat groen was, had hij laten staan. En zo kwam het dat er een eenzame wuivende bos gras fier zichzelf stond te zijn naast een bloeiende rozenstruik. Bezijden de perken rozemarijn had hij keurig een *altabaca* (Spaans voor *lokaal woekerend onkruid*) laten staan en in de kruidentuin stond de haver nog altijd tussen de salie te pronken. Het was meteen een les voor me; want onkruid bestáát natuurlijk niet. Onkruid is een mening. En nu ik er oog voor krijg, zie ik ineens óók de schoonheid die Ali zag in de blauwgrijze distels die staan te pronken tussen de bloeiende rozen.

BON JOVI VAN ZAFARRAYA

Door onze verhuizing naar Spanje zijn we eigenlijk in één klap in twee totaal verschillende werelden terechtgekomen. We zijn niet alleen van Vlaanderen naar Spanje verkast, maar ook van het centrum van de stad naar de boerenbuiten. De meeste mensen denken dat de grootste cultuurschok diegene is die met het land en de taal te maken heeft, maar dat klopt niet. Een taal leer je - mits je wat moeite doet - snel, waarna je ook inziet dat de cultuur van de bewoners van de grote Europese steden niet veel van elkaar verschilt. De jonge bewoners van een stad als Málaga lijken in alles op hun Antwerpse tegenhangers: dezelfde kleren, dezelfde muziek, dezelfde kroegjes en dezelfde winkelstraten met dezelfde H&M's, Mango's en Zara's, en ze zitten met dezelfde iPads, iPhones en Samsung Galaxy's op dezelfde gezellige terrasjes. En ook: dezelfde humor, dezelfde ironie, dezelfde tv-series op de buis en dezelfde studies. Bedankt daarvoor, Erasmus. Als je twintig kilometer diep in het binnenland van Andalucía woont - zoals wij - dan komen al die overeenkomsten te vervallen. Het eerste dat we moesten leren, was dat ironie, laat staan sarcasme, stijlfiguren zijn die op 'den buiten' niet worden gebezigd. Het modernisme is hier nog niet doorgedrongen, laat staan het postmodernisme. "Het leven is al moeilijk genoeg en als je iets te zeggen hebt, moet je het maar zeggen", is hier zo'n beetje het adagium. De andere kant van die medaille is dat de mensen zich niet snel gegeneerd voelen, omdat ze niet de hele tijd bezig zijn met hoe andere mensen hen zien. Het mooiste voorbeeld daarvan is die jongen uit het dorp van voorin de dertig die in een *Ligier* rijdt, zo'n klein

mini-auto waar je geen rijbewijs voor nodig hebt en waar een normaal mens niet dood in gevonden wil worden. Deze knakker heeft zijn schijnbaar onnozel vehikel echter omgebouwd tot een blitse '*boom*-car'. De disco dreun doet de plastic deuren bijna uit de wagen vliegen, onderaan de wagen zijn blauwe led-lichtjes bevestigd, aan de spiegel hangt - noblesse oblige - een vossenstaart en als klap op de vuurpijl heeft hij op zijn kofferbak met plakletters "Bon Jovi de Zafarraya" geschreven. Zafarraya is een naburige dorp, nóg iets verder de bergen in, nóg iets verder van de stad. En wanneer hij trots met zijn *boom*-car door het dorp *cruist* - arm losjes door het open raam bungelend, sigaret in de mondhoek - en ik even niet oplet, knipoogt hij stiekem altijd even naar Jako, zegt ze. Ik kan maar beter uitkijken dat hij haar bij de volgende dorpskermis niet in de rappe rups trekt of achter de botsauto's lokt!

PANTA RHEI

Panta rhei. Alles vloeit en niets blijft hetzelfde, wist de Griekse filosoof Heraclitus al. Zo gaat het ook op Finca Don Carmelo. Zes jaar wonen we nu in Andalusië en sinds vier jaar proberen we met veel vallen en opstaan en bloed, zweet en tranen onze Andalusische droom gestalte te geven en ons boerenbedrijf uit te bouwen. Van bij de start was Finca Don Carmelo op twee stevige pijlers gebouwd: het organiseren van de paardrijtochten en het produceren van onze eigen olijfolie. Tegelijk met de evolutie van onze finca, zagen we ook ons dorp veranderen: de dorpskern werd vernieuwd, straten werden heraangelegd en gebouwen gerestaureerd. Sinds kort verplaatsen de werkzaamheden zich naar de omliggende gehuchten en zien we een evolutie die ons minder aanstaat: de zandpaden en holle wegen die we met onze paarden nemen worden de laatste maanden, op vraag van de boeren die daar hun percelen hebben, gebetonneerd zodat ze zich in de winter tijdens de olijvenoogst niet vastrijden in de modder. Een jammerlijke evolutie, want zo verdwijnen er niet alleen kilometers prachtige rurale wandelpaden onder een laag beton, maar kunnen we ook niet langer weg met de paarden: in de steile stukken omhoog of omlaag schuiven de dieren onderuit, ondanks hun hoefijzers met speciaal beslag.

En ook: wie wil er nu in dit prachtige landschap op beton kletteren?

Aan de andere kant is er gelukkig ook goed nieuws: de nieuwe olijvenoogst is weer schitterend en de Extra Virgen olijfolie die we uit onze olijven persen en online verkopen wint elk jaar aan populariteit zodat we alsmaar meer werk krijgen met deze culinaire pijler van de finca. En omdat er maar vierentwintig uur in een dag zitten en het verzorgen van zeventien paarden en ezels enorm

tijdrovend is, hebben we na lang beraad de beslissing moeten nemen om onze paardrijtochten af te bouwen en te beperken tot één trektocht in het voorjaar en één in het najaar.
En dus moeten we ook met een bezwaard gemoed en tranen in de ogen de helft van onze paardenkudde verkopen of weggeven.

Als ze maar goed terechtkomen. Niets is voor eeuwig. Niets staat stil. Alles vloeit.

Panta Rhei.